

พนักงำนการเลือกตั้ง ปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)

ฉบับตะลุยข้อสอบมากกว่า 900 ข้อครบทุกเรื่อง

ประกอบด้วย

ปี 68

2.1 ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงาน (50 คะแนน)

- (1) ความรู้ในหลักวิชาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
- (3) ความรู้เกี่ยวกับนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ
- (4) ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม

2.2 ความรู้ความเข้าใจในภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (50 คะแนน)

- (1) ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และภารกิจของคณะกรรมการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (2) ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

ปรับปรุงใหม่ ปี 68

290.-

ตะลุมข้สอบ
พนักงำนการเลือกกตั้งปฏิบัติการ
สำนักงำนคณะกรรมการการเลือกกตั้ง

ราคา 290.-

คำนำ

ชุดตะลุยข้อสอบสำหรับการสอบตำแหน่งพนักงานการเลือกตั้งปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยทางทีมงานหนังสือ Books108 ได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมตัวสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางทีมงานหนังสือ Books108 ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำ หนังสือเล่มนี้ขึ้นมา เป็นการเจาะตะลุยข้อสอบทุกเรื่องที่กำหนดในการสอบพร้อมเฉลย คำอธิบายอย่างละเอียด โดยได้รวบรวมขึ้นจากประสบการณ์ตรงของคณะทีมงาน Books108 ที่มีประสบการณ์ มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้ที่สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำจัดทำต้นฉบับนี้ ขอน้อมรับข้อบกพร่องใด ๆ อันเกิดขึ้น และยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุก ๆ ท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน

ทีมงาน Books108

▣ ภาควิชาความรู้ความสามารถเฉพาะสำหรับตำแหน่ง (ภาค ข.) ▣

2.1 ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงาน

- ◆ (1) ความรู้ในหลักวิชาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 1
- ◆ (2) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่
  - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 15
  - ประมวลกฎหมายอาญา 29
  - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 44
  - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 59
  - กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง 73
  - กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ 87
  - กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ 104
  - พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 118
  - ระเบียบเกี่ยวกับงานสารบรรณ 132
  - ระเบียบเกี่ยวกับการรักษาความลับของทางราชการ 146
  - ระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยแห่งชาติ 158
- ◆ (3) ความรู้เกี่ยวกับนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ 171
- ◆ (4) ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม 184

2.2 ความรู้ความเข้าใจในภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

- (1) ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 197
- (2) ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 220
  - กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง 231
  - กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 241
  - กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งวุฒิสภา 253
  - กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง 264
  - กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและ 275
  - กฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ 286

 ภาคความรู้ความสามารถเฉพาะสำหรับตำแหน่ง (ภาค ข.)

2.1 ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงาน

(1) ความรู้ในหลักวิชาทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1. ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คำว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” หมายความว่าอย่างไร?
  - ก. พระมหากษัตริย์ถืออำนาจสูงสุดและสามารถตัดสินใจแทนประชาชนได้
  - ข. อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ซึ่งแสดงออกผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น สภา คณะรัฐมนตรี และศาล
  - ค. หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยต้องรายงานตรงต่อพระมหากษัตริย์เพียงผู้เดียว
  - ง. อำนาจเป็นของกลุ่มชนชนชั้นนำที่แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: ประโยค “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” ในบริบทของรัฐธรรมนูญหมายถึงหลักการว่า อำนาจสูงสุดทางการเมืองอยู่ที่ประชาชน ไม่ได้ตกอยู่กับบุคคลเดี่ยวหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยอาศัยกรรมสิทธิ์หรือเชื้อสาย แต่ประชาชนเป็นแหล่งที่มาของอำนาจและมอบอำนาจให้สถาบันต่าง ๆ ดำเนินการแทนผ่านกระบวนการที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้ง การแต่งตั้งในกรณีที่กฎหมายกำหนด วัตถุประสงค์เพื่อลดการรวมศูนย์อำนาจและให้การปกครองอยู่ใต้หลักนิติรัฐ (rule of law) ซึ่งต่างจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่อำนาจส่วนใหญ่รวมอยู่ที่พระมหากษัตริย์หรือองค์ผู้ปกครองโดยตรง. ในระบอบที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พระมหากษัตริย์มีบทบาทเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ได้หมายความว่า เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง — อำนาจถูกใช้ผ่านสถาบันตามรัฐธรรมนูญ (สภา คณะรัฐมนตรี ศาล ฯลฯ).

2. บทบาทโดยทั่วไปของพระมหากษัตริย์ในระบอบรัฐธรรมนูญมักเป็นอย่างไร?
  - ก. ผู้กำหนดนโยบายสาธารณะทั้งหมดและมีอำนาจออกกฎหมายด้วยตนเอง
  - ข. ประมุขของรัฐที่มีบทบาทส่วนใหญ่เป็นพิธีการและเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเอกภาพของชาติ แต่ยังมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญบางประการ
  - ค. หัวหน้ารัฐบาลที่ต้องเข้าชื่อคำสั่งบริหารประเทศทุกฉบับ
  - ง. ผู้อำนวยการศาลสูงสุด

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: ในระบอบรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ พระมหากษัตริย์มักทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของความต่อเนื่อง ความเป็นเอกภาพของชาติ และเป็นประมุขซึ่งปฏิบัติพิธีการรัฐ เช่น ให้การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ รับรองพระราชกฤษฎีกา หรือให้พระราชทานยศ แต่การกำหนดนโยบายและการบริหารประเทศเป็นหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งหรือการแต่งตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ บางประเทศอาจให้พระมหากษัตริย์มี “อำนาจสำรอง” (reserve powers) ในภาวะวิกฤต แต่การใช้ต้องปฏิบัติตามกรอบกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติ (constitutional conventions). หน้าที่และขอบเขตของพระมหากษัตริย์จึงถูกจำกัดและกำหนดโดยรัฐธรรมนูญ.

3. ในหลักการแบ่งอำนาจ (Separation of Powers) แผนกใดต่อไปนี้จะรับผิดชอบในการตรากฎหมาย?

- ก. ศาล
- ข. รัฐบาลฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี)
- ค. รัฐสภา (สภานิติบัญญัติ)
- ง. หน่วยงานตรวจสอบภายในของรัฐ

เฉลย: ค.

คำอธิบาย: หลักแบ่งอำนาจแยกอำนาจของรัฐออกเป็นสามส่วนหลัก: นิติบัญญัติ (ตรากฎหมาย) บริหาร (นำนโยบายไปปฏิบัติ) และตุลาการ (ตีความและบังคับใช้กฎหมาย) หน้าที่ของสภา (หรือองค์กรนิติบัญญัติ) คือการพิจารณา ร่าง และตรากฎหมาย ในกรณีของระบบรัฐสภา รัฐบาลมักมาจากเสียงข้างมากในสภาและต้องรับผิดชอบต่อสภา (**responsible government**) แต่หน้าที่ตรากฎหมายโดยหลักยังคงเป็นของฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลผ่านกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย การอภิปราย และการลงมติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ. การแยกอำนาจนี้มุ่งป้องกันการรวมอำนาจและรักษาการถ่วงดุล.

4. เมื่อสภาได้ผ่านพระราชบัญญัติแล้ว ขั้นตอนถัดไปตามระบบรัฐธรรมนูญคืออะไร (ในกรอบทั่วไปของระบอบที่พระมหากษัตริย์เป็นประมุข)?

- ก. กฎหมายมีผลบังคับทันทีโดยไม่ต้องลงพระปรมาภิไธย
- ข. ต้องนำร่างกฎหมายไปให้พระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธย (หรือประทับตรารับรองตามพิธีการ) เพื่อประกาศใช้ตามขั้นตอนที่รัฐธรรมนูญกำหนด
- ค. ต้องให้ศาลให้ความเห็นชอบก่อน
- ง. ต้องให้องค์กรอิสระลงนามแทน

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: โดยทั่วไป เมื่อฝ่ายนิติบัญญัติ (เช่น สภาผู้แทนราษฎร/รัฐสภา) ผ่านร่างกฎหมายแล้ว มักต้องส่งไปให้ประมุขของรัฐ (พระมหากษัตริย์) ลงพระปรมาภิไธยหรือให้การรับรองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญก่อนที่จะประกาศใช้เป็นทางการ ในทางปฏิบัติ พระมหากษัตริย์มักทรงปฏิบัติเป็นพิธีการตามข้อเสนอของรัฐบาลและรัฐสภา แต่ขั้นตอนนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตรากฎหมายเพื่อให้เกิดความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม วิธีปฏิบัติและข้อยกเว้นขึ้นกับรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ — บางประเทศกำหนดว่าถ้าไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยภายในระยะเวลาที่กำหนด อาจนับว่าทรงยอมให้ประกาศใช้. (ในบริบทของประเทศไทยก็มีบทบัญญัติที่ระบุขั้นตอนการทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ).

5. คำว่า “รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา” (**responsible government**) หมายความว่าอย่างไร?

- ก. รัฐบาลสามารถปกครองโดยไม่ต้องรายงานต่อรัฐสภา
- ข. รัฐบาลต้องได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภาและสามารถถูกยุบหรือถอดถอนหากสูญเสียความไว้วางใจ
- ค. รัฐบาลมีอำนาจเหนือรัฐสภาในการออกกฎหมาย
- ง. รัฐบาลดำเนินการเพียงตามคำสั่งของพระมหากษัตริย์เท่านั้น

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: หลัก **responsible government** เป็นหัวใจของระบบรัฐสภา โดยกำหนดว่า คณะรัฐมนตรี (รัฐบาล) ต้องมีความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร (หรือสภาที่มีอำนาจถอดถอน) เพื่อทำหน้าที่บริหารประเทศ หากรัฐบาลสูญเสียความไว้วางใจ (เช่น แพ้การลงมติไว้วางใจ, แพ้การลงมติสำคัญเกี่ยวกับงบประมาณ หรือแพ้การลงมติไม่

ไว้วางใจ) รัฐบาลต้องลาออกหรือยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ หลักการนี้ช่วยให้ฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบต่อฝ่ายนิติบัญญัติ และเป็นเครื่องมือถ่วงดุลอำนาจระหว่างสถาบัน.

6. ในการปกครองแบบรัฐสภา (parliamentary system) ใครมักเป็นผู้เสนอชื่อนายกรัฐมนตรี (head of government) ให้ประมุขแต่งตั้ง?

- ก. ประมุข (พระมหากษัตริย์) โดยอิสระและไม่ต้องยึดตามผลการเลือกตั้ง
- ข. หัวหน้าพรรคที่ได้เสียงข้างมากหรือบุคคลที่สามารถรวบรวมเสียงส่วนใหญ่ในสภาได้
- ค. ผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญ
- ง. ข้าราชการประจำกระทรวงการต่างประเทศ

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: ในระบบรัฐสภา การตั้งนายกรัฐมนตรีมักยึดตามผลการเลือกตั้งและความสามารถในการรวบรวมเสียงข้างมากในสภา โดยปกติหัวหน้าพรรคที่มีเสียงข้างมากหรือผู้นำการรวมกลุ่มพรรคร่วมรัฐบาลจะได้รับการเสนอชื่อให้ประมุขทรงแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี บทบาทของประมุขในด้านนี้มักมีลักษณะพิธีการ (formal appointment) แต่จะปฏิบัติตามผลการเมืองในสภาเพื่อรักษาเสถียรภาพการปกครอง.

7. ข้อใดคือหน้าที่สำคัญของฝ่ายตุลาการ (ศาล) ในระบอบประชาธิปไตย?

- ก. ตรากฎหมายใหม่ตามคำสั่งของรัฐบาล
- ข. ตีความกฎหมาย บังคับใช้กฎหมาย และคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน
- ค. กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ
- ง. จัดการเลือกตั้งทั่วไป

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: ฝ่ายตุลาการมีหน้าที่ตีความและบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการวินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างบุคคล รัฐกับบุคคล และระหว่างหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งศาลยังทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชน โดยการทบทวนการกระทำของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติที่อาจละเมิดกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ การคงไว้ซึ่งความเป็นอิสระของศาลเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การตัดสินมีความยุติธรรมและไม่ถูกแทรกแซงจากการเมือง.

8. ในระบอบที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ข้อใดอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง “อำนาจอธิปไตยของประชาชน” กับ “พระมหากษัตริย์” ได้ถูกต้องที่สุด?

- ก. อำนาจอธิปไตยทั้งหมดโอนให้พระมหากษัตริย์โดยถาวร
- ข. ประชาชนเป็นแหล่งที่มาของอำนาจ ส่วนพระมหากษัตริย์ทรงเป็นสัญลักษณ์และประมุขที่ทรงปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ
- ค. พระมหากษัตริย์สามารถยกเลิกรัฐธรรมนูญตามพระราชประสงค์ได้
- ง. ประชาชนไม่มีบทบาทใด ๆ ในการปกครอง

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: ในระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ประชาชนคือแหล่งที่มาของอำนาจ (sovereignty) และอำนาจนั้นถูกใช้งานผ่านกระบวนการสถาปนาตามรัฐธรรมนูญ (เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล) พระมหากษัตริย์ในบทบาทเป็นประมุขมักทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์และพิธีการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แม้พระมหากษัตริย์อาจมี

อำนาจบางประการตามกฎหมาย แต่การใช้อำนาจต้องอยู่ในกรอบรัฐธรรมนูญและข้อบังคับ ไม่ใช่อำนาจแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์.

9. องค์ประกอบใดต่อไปนี้ ไม่ใช่องค์ประกอบของรัฐธรรมนูญที่รับรองการปกครองแบบประชาธิปไตย?

- ก. การเลือกตั้งอย่างเสรีและเป็นธรรม
- ข. การมีฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการที่แยกจากกัน
- ค. การไม่มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐโดยประชาชนหรือองค์กรอิสระ
- ง. การยึดหลักสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐาน

เฉลย: ค.

คำอธิบาย: รัฐธรรมนูญของระบอบประชาธิปไตยมีรับรององค์ประกอบสำคัญหลายประการ ได้แก่ การเลือกตั้งเสรีและเที่ยงธรรม การแบ่งอำนาจ การตรวจสอบถ่วงดุล การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการมีหน่วยงานอิสระ (เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ) เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ การไม่มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐจึงตรงกันข้ามกับหลักการประชาธิปไตยและไม่ถือเป็นองค์ประกอบของรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย.

10. ข้อใดอธิบายความหมายของ “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด” ได้ถูกต้องสุด?

- ก. รัฐธรรมนูญมีความหมายเหมือนกับกฎหมายธรรมดา และรัฐสามารถละเมิดได้ตามที่ต้องการ
- ข. ทุกกฎหมายและการกระทำของหน่วยงานรัฐต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และหากขัดแย้งให้ รัฐธรรมนูญชนะเหนือกว่า
- ค. รัฐธรรมนูญมีผลเพียงในช่วงที่พระมหากษัตริย์ทรงเห็นชอบเท่านั้น
- ง. รัฐธรรมนูญไม่เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชน

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: หลักนิติรัฐและหลักอำนาจสูงสุดของรัฐธรรมนูญ (supremacy of the constitution) ระบุว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทุกกฎหมายที่ตรา สั่ง หรือการกระทำของหน่วยงานรัฐต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ หากมีความขัดแย้ง ศาล (โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญในบางประเทศ) สามารถวินิจฉัยให้กฎหมาย หรือการกระทำนั้นเป็นโมฆะหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การยึดถือหลักนี้เป็นเกราะคุ้มกันสิทธิของประชาชนและการปิดเบือนอำนาจ.

11. ในระบบรัฐสภา เมื่อเกิดกรณีที่นายกรัฐมนตรียื่นลาออก แต่ยังคงมีกิจการค้าง การปฏิบัติการของ คณะรัฐมนตรีควรเป็นอย่างไรจนกว่าจะมีการแต่งตั้งรัฐบาลใหม่?

- ก. หยุดปฏิบัติการทั้งหมดทันที
- ข. ปฏิบัติการในฐานะรัฐบาลรักษาการ (caretaker government) เพื่อดูแลกิจการที่จำเป็นเท่านั้น
- ค. โอนอำนาจทั้งหมดให้ศาล
- ง. ยุบหน่วยงานราชการทั้งหมด

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: เมื่อรัฐบาลลาออกหรืออยู่ในระหว่างการเปลี่ยนผ่าน ระบบรัฐสภาปกติจะให้คณะรัฐมนตรีทำหน้าที่ รักษาการ (caretaker) ซึ่งหมายถึงการดูแลกิจการจำเป็นและการบริหารทั่วไปที่ไม่สร้างภาระผูกพันระยะยาว หรือการกำหนดนโยบายใหญ่จนกว่าจะมีรัฐบาลใหม่เข้ามา เพื่อรักษาเสถียรภาพของการบริหารและหลีกเลี่ยงการ

ใช้อำนาจในทางที่ผิดในช่วงเปลี่ยนผ่าน หลักปฏิบัตินี้มีรายละเอียดที่กำหนดในประเพณีหรือกฎหมายของแต่ละประเทศ.

12. บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาในระบบสองสภานิติบัญญัติคืออะไร (โดยทั่วไป)?

- ก. สภาผู้แทนราษฎรเน้นการเป็นตัวแทนของประชาชนและตรากฎหมาย ขณะที่วุฒิสภามีบทบาททบทวน/ตรวจสอบกฎหมายและตัวแทนตามแนวคิดอื่น ๆ
- ข. ทั้งสองสภามีบทบาทเดียวกันและไม่มีความแตกต่างใด ๆ
- ค. วุฒิสภามีหน้าที่เลือกตั้งผู้แทนราษฎร
- ง. สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตัดสินคดีความ

เฉลย: ก.

คำอธิบาย : ในระบบสองสภา (bicameral) โดยทั่วไป สภาล่าง (เช่น สภาผู้แทนราษฎร) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนโดยตรงของประชาชนและมีบทบาทสำคัญในการตรากฎหมายและการกำหนดงบประมาณ วุฒิสภาหรือสภาสูงมักทำหน้าที่เป็นสภาทบทวนซึ่งตรวจสอบร่างกฎหมาย ให้ความละเอียดรอบคอบ และในบางระบบมีบทบาทเฉพาะ เช่น การให้คำยืนยันตำแหน่งสำคัญ (confirmation) หรือเป็นตัวแทนของภูมิภาค หน้าที่และวิธีการแต่งตั้ง/เลือกตั้งของวุฒิสภาจึงต่างกันตามแต่ละประเทศ.

13. ข้อใดต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของ “การใช้อำนาจถ่วงดุล” (checks and balances) ระหว่างสถาบันรัฐ?

- ก. ศาลตีความกฎหมายและสามารถเพิกถอนกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญได้
- ข. รัฐบาลสามารถตรากฎหมายได้โดยไม่ต้องผ่านสภา
- ค. ประชาชนไม่มีทางทั่วถึงการกระทำของรัฐ
- ง. หน่วยงานรัฐทั้งหมดอยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลเดียว

เฉลย: ก.

คำอธิบาย: การถ่วงดุลหมายถึงกลไกที่สถาบันรัฐต่าง ๆ ใช้ควบคุมและตรวจสอบซึ่งกันและกัน เช่น สภาออกกฎหมายได้ แต่ศาลสามารถวินิจฉัยว่ากฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประธานาธิบดี/ประมุขอาจมีอำนาจยับยั้ง (veto) แต่สภาอาจมีอำนาจยกเลิกการยับยั้งภายใต้เงื่อนไข หน่วยงานตรวจสอบอิสระสามารถสอบสวนการทุจริตของรัฐบาลได้ เป็นต้น กลไกเหล่านี้ช่วยป้องกันการรวมอำนาจและการละเมิดสิทธิ.

14. สิทธิพื้นฐานที่มักได้รับการคุ้มครองในรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยได้แก่ข้อใด?

- ก. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การชุมนุม และเสรีภาพในการนับถือศาสนา
- ข. สิทธิในการจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายศาลเสมอไป
- ค. การห้ามประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออก
- ง. การให้รัฐจัดการเลือกตั้งลับไม่ได้

เฉลย: ก.

คำอธิบาย: รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยมักรับรองสิทธิเสรีภาพพื้นฐานเช่น เสรีภาพในการพูดและแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการชุมนุมและสมาคม สิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิในการนับถือศาสนา และสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของสังคมประชาธิปไตยและการป้องกันการใช้อำนาจโดยรัฐอย่างไม่เป็นธรรม.

15. หากมีการกล่าวหาว่าการกระทำของฝ่ายบริหารขัดต่อรัฐธรรมนูญ ประชาชนหรือองค์กรใดก็มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณา?

- ก. ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลที่มีอำนาจตามกฎหมายในการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ
- ข. สำนักงานประกันสังคมเท่านั้น
- ค. เพียงหัวหน้าหน่วยงานรัฐเท่านั้น
- ง. ไม่มีองค์กรใดสามารถยื่นคำร้องได้

เฉลย: ก.

คำอธิบาย: ในหลายประเทศมีศาลหรือองค์กรตุลาการเฉพาะทาง เช่น ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลสูงสุดที่มีอำนาจพิจารณาความขัดแย้งเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือการกระทำของรัฐ ประชาชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมักสามารถยื่นคำร้องเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและรักษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้มีผลสูงสุด.

16. ข้อใดกล่าวถึง “อำนาจสำรอง” (reserve powers) ของประมุขได้ถูกต้อง?

- ก. เป็นอำนาจที่ประมุขใช้เป็นกิจวัตรโดยไม่ต้องปรึกษาใคร
- ข. เป็นอำนาจที่อาจมีอยู่ตามรัฐธรรมนูญหรือธรรมเนียมเพื่อใช้ในสถานการณ์วิกฤต เมื่อหน่วยงานอื่นไม่สามารถบริหารได้ตามปกติ
- ค. เป็นอำนาจที่อนุญาตให้ประมุขตรากฎหมายได้ตามอำเภอใจ
- ง. เป็นอำนาจในการควบคุมกิจกรรมของสื่อ

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: อำนาจสำรองหมายถึงอำนาจพิเศษที่ประมุขอาจถือครองตามรัฐธรรมนูญหรือประเพณี เช่น แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีในกรณีที่ไม่มีผู้ใดคะแนนเสียงข้างมากชัดเจน หรือการยุบสภาในสถานการณ์ผิดปกติ อำนาจเหล่านี้มักถูกใช้อย่างระมัดระวังและในบางประเทศถือเป็นมาตรการสุดท้ายเพื่อรักษาระบบการปกครองให้ทำงานต่อไปได้ในภาวะวิกฤต แต่การใช้อำนาจต้องคำนึงถึงหลักประชาธิปไตยและความชอบธรรมทางกฎหมาย.

17. การจะเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติสำคัญของรัฐธรรมนูญมักต้องทำอะไร?

- ก. รัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวสามารถแก้ไขได้ทันทีโดยไม่ต้องกระบวนการพิเศษ
- ข. โดยผ่านกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งอาจต้องได้รับเสียงส่วนมากพิเศษในรัฐสภา หรือผ่านประชามติ ขึ้นกับมาตราที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
- ค. พระมหากษัตริย์สามารถแก้ไขได้โดยคำสั่งเพียงประการเดียว
- ง. หน่วยงานราชการระดับจังหวัดสามารถเปลี่ยนได้

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: การแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยทั่วไปต้องทำตามกระบวนการพิเศษที่ยากกว่าการตรากฎหมายธรรมดา เช่น ต้องได้รับเสียงส่วนมากในสภา (บางระบบกำหนดเสียงข้างมากพิเศษ เช่น 2 ใน 3) หรือผ่านการออกเสียงประชามติ เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ที่อาจทำให้หลักนิติรัฐหรือสิทธิพื้นฐานถูกบ่อนทำลาย การกำหนดกระบวนการเข้มงวดเช่นนี้ช่วยรักษาเสถียรภาพของกฎหมายสูงสุด.

18. ในบริบทของการเมืองสมัยใหม่ ข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญที่บางประเทศยังคงรักษาพระมหากษัตริย์ไว้ในฐานะประมุขของรัฐ?

- ก. เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความต่อเนื่องและเอกภาพของชาติ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับต่อสู้ทางการเมืองรายวัน
- ข. เพื่อให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้กำหนดนโยบายทั้งหมด
- ค. เพราะไม่มีทางเปลี่ยนแปลงได้ตามกฎหมาย
- ง. เพื่อแทนที่สภาในการตรากฎหมาย

เฉลย: ก.

คำอธิบาย: หลายประเทศคงระบบพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขเพราะเห็นว่าพระมหากษัตริย์สามารถเป็นตัวแทนของความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ เป็นสัญลักษณ์ของเอกภาพทางชาติและอาจทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายการเมือง (non-partisan figurehead) ในช่วงที่การเมืองมีความขัดแย้งอย่างรุนแรง นอกจากนี้ยังมีเหตุผลทางวัฒนธรรมและประเพณี อย่างไรก็ตาม บทบาทของพระมหากษัตริย์แตกต่างกันไปตามรัฐธรรมนูญและประเพณีของแต่ละประเทศ.

19. ข้อใดเป็นตัวอย่างของการจำกัดอำนาจของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน?

- ก. การมีกระบวนการยุติธรรมที่เป็นกลางและสิทธิในการเข้าถึงศาล
- ข. การห้ามประชาชนตั้งพรรคการเมือง
- ค. การปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทั้งหมด
- ง. การจับกุมโดยพลการโดยไม่มีหมาย

เฉลย: ก.

คำอธิบาย: การมีศาลที่เป็นอิสระและกระบวนการยุติธรรมที่เป็นกลาง รวมถึงการรับรองสิทธิในการเข้าถึงการพิจารณาคดี เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจำกัดการใช้อำนาจของรัฐและคุ้มครองสิทธิของประชาชน นอกจากนี้การมีกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับเสรีภาพ การตรวจสอบการกระทำของรัฐ และการมีหน่วยงานอิสระตรวจสอบการใช้อำนาจ ยังเป็นตัวอย่างของการจำกัดอำนาจเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ.

20. ในประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและมีรัฐสภา บทบาทของพระมหากษัตริย์ในการยุบสภามักเป็นอย่างไร?

- ก. พระมหากษัตริย์ยุบสภาโดยอิสระทุกเมื่อที่พระองค์เห็นสมควร
- ข. การยุบสภามักขึ้นตอนตามกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ โดยปกติจะทรงปฏิบัติตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรีหรือมาตรการที่กำหนดไว้
- ค. การยุบสภาต้องได้รับการอนุมัติจากศาลรัฐธรรมนูญเสมอ
- ง. ประชาชนมีอำนาจยุบสภาโดยตรงทุกวันที่ต้องการ

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: ในระบบรัฐธรรมนูญ บทบาทของประมุขในการยุบสภามักเป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือประเพณีทางรัฐศาสตร์ ซึ่งโดยปกติประมุขจะทรงยุบสภาเมื่อได้รับคำขอหรือคำแนะนำจากนายกรัฐมนตรีตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือในกรณีพิเศษที่เป็นไปตามมาตรการกฎหมาย บางระบบมีข้อจำกัดเพื่อป้องกันการยุบสภาโดยไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย เช่น ต้องมีเหตุผลชัดเจนหรือมีขั้นตอนการตรวจสอบ.

21. การมี “องค์กรอิสระ” (independent agencies) เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรตรวจสอบการทุจริต มีบทบาทสำคัญอย่างไรในประชาธิปไตย?

- ก. ช่วยตรวจสอบความสุจริตของกระบวนการเลือกตั้งและการทำงานของรัฐบาลเพื่อเสริมความเชื่อมั่นของประชาชน
- ข. ทำหน้าที่ในการบัญชาการทหาร
- ค. มีอำนาจกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองทั้งหมด
- ง. เป็นหน่วยงานที่ผูกติดกับรัฐบาลโดยตรงและไม่มีความอิสระ

เฉลย: ก.

คำอธิบาย: องค์กรอิสระมีบทบาทในการตรวจสอบและรักษามาตรฐานด้านธรรมาภิบาล เช่น การกำกับดูแลการเลือกตั้งให้เป็นธรรม การสอบสวนการทุจริต การคุ้มครองสิทธิเลือกตั้ง และการตรวจสอบการใช้อำนาจของบุคคลหรือนิติบุคคลภาครัฐ การมีองค์กรอิสระช่วยลดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์และสร้างความเชื่อมั่นว่าระบบทำงานอย่างโปร่งใสและยุติธรรม.

22. ข้อใดเป็นความเสี่ยงหากอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการรวมศูนย์อยู่ในหน่วยเดียว?

- ก. การมีการตรวจสอบถ่วงดุลที่เข้มแข็ง
- ข. เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิและการทุจริตเนื่องจากไม่มีการถ่วงดุล
- ค. การเพิ่มความโปร่งใสในการปกครอง
- ง. การเพิ่มเสรีภาพของประชาชน

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: หากอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่หน่วยหรือบุคคลเดียว จะลดหรือขาดกระบวนการถ่วงดุลและการตรวจสอบ ส่งผลให้เสี่ยงต่อการใช้อำนาจในทางที่ผิด การละเมิดสิทธิ เสริมการทุจริต และการลดความรับผิดชอบต่อประชาชน หลักแบ่งอำนาจถูกออกแบบมาเพื่อป้องกันปัญหาเหล่านี้และรักษาระบบประชาธิปไตยไว้.

23. ข้อใดอธิบายความหมายของ “ประชาธิปไตยเชิงตัวแทน” (representative democracy) ได้ถูกต้อง?

- ก. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกรายการด้วยตนเองเสมอ
- ข. ประชาชนเลือกตัวแทนเพื่อเข้ามาตัดสินใจและปกครองในนามของพวกเขา โดยรักษากลไกการตรวจสอบ เช่น การเลือกตั้งใหม่เป็นระยะ ๆ
- ค. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งทั้งหมดมาจากชนชั้นสูงเท่านั้น
- ง. การปกครองโดยกองทัพเท่านั้น

เฉลย: ข.

คำอธิบาย: ประชาธิปไตยเชิงตัวแทนหมายถึงระบบที่ประชาชนเลือกผู้แทน (เช่น สมาชิกสภา) เพื่อมาทำหน้าที่ตัดสินใจแทนพวกเขาในระดับนิติบัญญัติและนโยบาย การมีการเลือกตั้งเป็นระยะ ๆ การตรวจสอบโดยสื่อ การเปิดเผยข้อมูล และการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้การเป็นตัวแทนมีความชอบธรรมและรับผิดชอบต่อประชาชน ต่างจากประชาธิปไตยโดยตรงที่ประชาชนลงมติเกือบทุกเรื่องด้วยตนเอง.

24. ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข “อำนาจอธิปไตย” หมายถึงอะไร

- ก. อำนาจสูงสุดของกษัตริย์ในการตัดสินใจทางการเมือง
- ข. อำนาจสูงสุดที่เป็นของประชาชนทั้งประเทศ
- ค. อำนาจของรัฐสภาในการออกกฎหมาย
- ง. อำนาจของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน

เฉลย: ข. อำนาจสูงสุดที่เป็นของประชาชนทั้งประเทศ

อธิบาย: ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ซึ่งประชาชนมอบหมายให้สามสถาบันใช้อำนาจแทน ได้แก่

- 1. ฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา)
- 2. ฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี)
- 3. ฝ่ายตุลาการ (ศาล)

พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจผ่านองค์กรทั้งสามตามรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ทรงใช้อำนาจโดยตรง จึงสะท้อนหลักประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของชาติ TH

25. หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือข้อใด

- ก. ประชาชนต้องเชื่อฟังรัฐบาลโดยไม่ตั้งคำถาม
- ข. อำนาจสูงสุดเป็นของชนชั้นปกครอง
- ค. ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค
- ง. รัฐต้องควบคุมทุกการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน

เฉลย: ค. ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค

อธิบาย: ประชาธิปไตยเน้น “สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค” ซึ่งเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพซึ่งกันและกัน โดยรัฐต้องรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เช่น เสรีภาพในการพูด การรวมกลุ่ม และการนับถือศาสนา รวมถึงสิทธิในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนโดยตรง

26. การที่พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง หมายความว่าอย่างไร

- ก. พระองค์ไม่ทรงมีสิทธิเกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี
- ข. พระองค์ทรงไม่ทรงอยู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง
- ค. พระองค์ไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยในกฎหมายใด ๆ
- ง. พระองค์ทรงต้องปฏิบัติตามมติของพรรคการเมือง

เฉลย: ข. พระองค์ทรงไม่ทรงอยู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง

อธิบาย: “อยู่เหนือการเมือง” หมายถึง ทรงเป็นสถาบันที่เป็นกลางทางการเมือง พระองค์ทรงใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดโดยไม่เข้าข้างพรรคหรือกลุ่มใด ๆ เพื่อให้เป็นที่เคารพของประชาชนทุกฝ่าย และทรงเป็นศูนย์รวมใจของชาติ

27. สถาบันใดมีหน้าที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติในประเทศไทย

- ก. รัฐบาล
- ข. รัฐสภา
- ค. ศาลรัฐธรรมนูญ
- ง. คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

เฉลย: ข. รัฐสภา

อธิบาย: รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีหน้าที่หลักคือ ออกกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นหัวใจของระบบตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ (Checks and Balances)

28. หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

- ก. ทำให้รัฐบาลเข้มแข็งโดยไม่มีตรวจสอบ
- ข. ป้องกันการรวบอำนาจไว้ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง
- ค. เพิ่มอำนาจให้ฝ่ายบริหาร
- ง. จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

เฉลย: ข. ป้องกันการรวบอำนาจไว้ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง

อธิบาย: หลักการนี้คือการแบ่งอำนาจเป็นสามฝ่าย เพื่อป้องกันการลิดรอนสิทธิของประชาชน เช่น รัฐสภาออกกฎหมาย รัฐบาลบริหารราชการ และศาลตีความกฎหมายอย่างอิสระ ระบบนี้ช่วยสร้าง “ดุลยภาพทางอำนาจ” และทำให้ประชาธิปไตยมั่นคง

29. การลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในระบบประชาธิปไตยเพราะเหตุใด

- ก. ทำให้รัฐบาลสามารถคงอยู่ยาวนาน
- ข. แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง
- ค. เป็นพิธีการตามประเพณีเท่านั้น
- ง. เพื่อให้กองทัพมีบทบาทในการเมือง

เฉลย: ข. แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง

อธิบาย: การลือกตั้งเป็น “หัวใจของประชาธิปไตย” เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ลือกผู้แทนของตนเข้าสู่สภา เพื่อกำหนดนโยบายและตรวจสอบการบริหารประเทศอย่างชอบธรรม เป็นการใช่ “อำนาจอธิปไตยโดยตรง”

30. การเคารพเสียงข้างมากแต่ค้ำนึ่งถึงเสียงข้างน้อย เป็นหลักการใดของประชาธิปไตย

- ก. หลักนิติธรรม
- ข. หลักสิทธิมนุษยชน
- ค. หลักความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ
- ง. หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

เฉลย: ง. หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

อธิบาย: ในประชาธิปไตย การตัดสินใจต้องอาศัย “เสียงข้างมาก” แต่ไม่หมายความว่าละเมิดสิทธิของเสียงข้างน้อย การเคารพความคิดเห็นต่างคือหัวใจของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สะท้อนวุฒิภาวะทางการเมืองของสังคม

31. การมี “รัฐธรรมนูญ” ในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างไร

- ก. เป็นเพียงหนังสือแสดงเจตจำนงของรัฐบาล
- ข. เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ
- ค. เป็นคู่มือการเลือกตั้ง
- ง. เป็นคำประกาศของพรรคการเมือง

เฉลย: ข. เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

อธิบาย: รัฐธรรมนูญเป็น “แม่บทแห่งกฎหมาย” ที่กำหนดโครงสร้างของรัฐ สิทธิของประชาชน และการใช้อำนาจของสถาบันต่าง ๆ กฎหมายอื่น ๆ ต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มิฉะนั้นถือว่าเป็นโมฆะ

32. การตรวจสอบรัฐบาลโดยรัฐสภาเป็นส่วนหนึ่งของหลักใด

- ก. หลักความมั่นคงแห่งชาติ
- ข. หลักการถ่วงดุลอำนาจ
- ค. หลักประชาธิปไตย
- ง. หลักเศรษฐกิจพอเพียง

เฉลย: ข. หลักการถ่วงดุลอำนาจ

อธิบาย: รัฐสภามีหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร เช่น การตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายไม่ไว้วางใจ และการตั้งกรรมการตรวจสอบ เพื่อไม่ให้รัฐบาลใช้อำนาจโดยไม่รับผิดชอบ หลักนี้ป้องกันการใช้อำนาจในทางมิชอบและเสริมความโปร่งใส

33. ในระบอบประชาธิปไตยไทย พระมหากษัตริย์ทรงมีบทบาทสำคัญในด้านใด

- ก. ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง
- ข. ทรงเป็นประมุขของรัฐและศูนย์รวมใจของปวงชน
- ค. ทรงเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร
- ง. ทรงควบคุมการเลือกตั้ง

เฉลย: ข. ทรงเป็นประมุขของรัฐและศูนย์รวมใจของปวงชน

อธิบาย: พระมหากษัตริย์ทรงเป็น “ประมุขของรัฐ” และทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความมั่นคง ความต่อเนื่อง และความเป็นเอกภาพของชาติ ทรงมีบทบาทเชิงจิตวิญญาณมากกว่าการเมือง โดยใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญผ่านองค์กรของรัฐ

34. การที่ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความสมัครใจ สะท้อนถึงอะไร

- ก. การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย
- ข. การถูกบังคับโดยรัฐ
- ค. การชุมนุมทางการเมือง
- ง. การรับนโยบายจากพรรคการเมือง

เฉลย: ก. การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย

อธิบาย: การไปเลือกตั้งโดยสมัครใจสะท้อนว่า ประชาชนตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นพฤติกรรมพลเมืองที่เข้มแข็งและสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในระยะยาว

35. หากรัฐบาลใช้อำนาจโดยไม่โปร่งใส ประชาชนควรทำอย่างไร
- ละเว้นไม่สนใจ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับตน
  - ใช้สิทธิตรวจสอบตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญ
  - ใช้ความรุนแรงขับไล่รัฐบาล
  - ปล่อยให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการเองโดยไม่มีส่วนร่วม

เฉลย: ข. ใช้สิทธิตรวจสอบตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญ

อธิบาย:

ประชาชนมีสิทธิตรวจสอบรัฐบาล เช่น ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานอิสระ หรือแสดงความคิดเห็นอย่างสุจริตในสื่อสาธารณะ โดยไม่ใช้ความรุนแรง ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกรอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์

36. หลักนิติธรรม (Rule of Law) ในระบอบประชาธิปไตยหมายความว่าอย่างไร
- ผู้มีอำนาจสามารถใช้กฎหมายตามอำเภอใจ
  - ทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเสมอภาค
  - กฎหมายใช้บังคับเฉพาะประชาชน
  - กฎหมายต้องปฏิบัติตามคำสั่งฝ่ายบริหาร

เฉลย: ข. ทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเสมอภาค

อธิบาย: หลักนิติธรรมคือหลักการที่ว่ากฎหมายอยู่เหนือบุคคล ไม่ว่าผู้มีอำนาจหรือประชาชนทั่วไปต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน เป็นรากฐานของการปกครองที่เป็นธรรม และสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

37. การมีพรรคการเมืองหลายพรรคในระบอบประชาธิปไตยมีผลต่ออย่างไร
- ทำให้รัฐบาลเข้มแข็งเกินควบคุม
  - เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกทางการเมืองได้หลากหลาย
  - ทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น
  - ลดบทบาทของรัฐสภา

เฉลย: ข. เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกทางการเมืองได้หลากหลาย

อธิบาย: ระบบหลายพรรคสะท้อนถึงเสรีภาพทางการเมือง ประชาชนสามารถเลือกผู้แทนที่ตรงกับอุดมการณ์ของตน พรรคต่าง ๆ ต้องแข่งขันกันด้วยนโยบายและความโปร่งใส ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

38. ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระมหากษัตริย์ทรงมีบทบาทอย่างไรตามหลัก “อยู่เหนือการเมือง”
- ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยตรงผ่านรัฐสภา
  - ทรงมีสิทธิออกคำสั่งทางบริหารแทนรัฐบาล
  - ทรงเป็นศูนย์รวมใจของชาติ และทรงใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี
  - ทรงมีอำนาจปลดนายกรัฐมนตรีโดยไม่ต้องอาศัยรัฐสภา

เฉลย: ค.

อธิบาย: ในระบอบประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะ “อยู่เหนือการเมือง” หมายถึงทรงไม่ฝักใฝ่ฝ่ายการเมืองใด ๆ ทรงเป็นที่เคารพสักการะ เป็นศูนย์

รวมจิตใจของปวงชน และการใช้อำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ต้องเป็นไป “โดยคำแนะนำของ คณะรัฐมนตรี” ตามรัฐธรรมนูญ มิใช่ใช้อำนาจโดยลำพังพระองค์เอง

39. ข้อใด **ไม่**สอดคล้อง กับหลัก “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย”

- ก. ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ข. ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้
- ค. ประชาชนสามารถแต่งตั้งข้าราชการได้โดยตรง
- ง. ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

เฉลย: ค.

อธิบาย: อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ และใช้อำนาจนั้นผ่านองค์กรที่รัฐธรรมนูญกำหนด ได้แก่ รัฐสภา (ฝ่ายนิติบัญญัติ) คณะรัฐมนตรี (ฝ่ายบริหาร) และ ศาล (ฝ่ายตุลาการ)

อย่างไรก็ตาม ประชาชนไม่ได้มีอำนาจโดยตรงในการแต่งตั้งข้าราชการ เพราะเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารผ่านระบบราชการ ดังนั้นตัวเลือก ค. จึงไม่ถูกต้อง

40. ในระบบประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางใด

- ก. ผ่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- ข. ผ่านรัฐสภา
- ค. ผ่านคณะองคมนตรี
- ง. ผ่านศาลรัฐธรรมนูญ

เฉลย: ข.

อธิบาย: ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านรัฐสภา กล่าวคือ เมื่อรัฐสภาผ่านร่างพระราชบัญญัติแล้ว จะต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นกฎหมาย นี่คือสัญลักษณ์ของการใช้อำนาจร่วมกันระหว่างสถาบันกษัตริย์และประชาชนผ่านผู้แทนในสภา

41. ข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะของ “รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

- ก. พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามพระราชอัธยาศัย
- ข. นายกรัฐมนตรีต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร
- ค. รัฐบาลสามารถออกกฎหมายได้โดยไม่ผ่านสภา
- ง. นายกรัฐมนตรีมีวาระตลอดรัชกาล

เฉลย: ข.

อธิบาย: ในระบอบประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ประเทศไทย อังกฤษ หรือญี่ปุ่น รัฐบาลต้องเกิดจากเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแสดงถึงเจตจำนงของประชาชน นายกรัฐมนตรีจึงต้องได้รับความไว้วางใจจากสภา หากขาดเสียงสนับสนุนอาจถูกลงมติไม่ไว้วางใจและพ้นตำแหน่งได้

42. หลัก “ตรวจสอบได้” (Accountability) หมายถึงอะไรในระบอบประชาธิปไตย
- รัฐบาลต้องตอบคำถามของฝ่ายค้านและประชาชนเกี่ยวกับการใช้อำนาจ
  - ประชาชนไม่มีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล
  - การบริหารประเทศต้องเป็นความลับทั้งหมด
  - ฝ่ายบริหารไม่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา

เฉลย: ก.

อธิบาย: ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้คือหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย การใช้อำนาจรัฐต้องเปิดเผยให้ประชาชนตรวจสอบ เช่น การอภิปรายไม่ไว้วางใจ การตรวจสอบงบประมาณโดยสภาผู้แทนราษฎร หรือการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อให้ผู้บริหรต้อง “รับผิดชอบต่อประชาชน” ทั้งทางการเมืองและจริยธรรม

43. ข้อใดแสดงถึง “ความเสมอภาคทางการเมือง” (Political Equality)

- ประชาชนทุกคนมีสิทธิเลือกตั้งเท่ากันหนึ่งเสียง
- ผู้ชายเท่านั้นที่มีสิทธิสมัครเป็นผู้แทนราษฎร
- ข้าราชการไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้
- ประชาชนบางกลุ่มถูกจำกัดสิทธิทางการเมือง

เฉลย: ก.

อธิบาย: หลักความเสมอภาคทางการเมือง หมายถึง ทุกคนมีสิทธิและโอกาสทางการเมืองอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือฐานะ การมี “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” คือสัญลักษณ์ของความเท่าเทียมทางการเมืองอย่างแท้จริง

44. การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” มีอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายหรือการกระทำของรัฐขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่ออะไร
- เพื่อให้ศาลเข้ามาแทนที่อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ
  - เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนและรักษาความเป็นสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
  - เพื่อให้รัฐบาลมีอำนาจมากขึ้น
  - เพื่อควบคุมการทำงานของพระมหากษัตริย์

เฉลย: ข.

อธิบาย: ศาลรัฐธรรมนูญเป็นกลไกสำคัญในการ “คุ้มครองระบอบประชาธิปไตย” โดยทำหน้าที่ตีความกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด เพื่อป้องกันไม่ให้องค์กรรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขต และเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐที่ไม่ชอบธรรม

45. เหตุผลใดที่ทำให้ประเทศไทยกำหนดให้ “พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะล່วงละเมิดมิได้”

- เพื่อให้ทรงมีอำนาจสูงสุดเหนือรัฐ
- เพราะทรงเป็นประมุขของชาติที่อยู่เหนือความขัดแย้งทางการเมือง
- เพื่อไม่ให้ประชาชนตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล
- เพื่อให้พระมหากษัตริย์มีบทบาททางการเมืองโดยตรง

เฉลย: ข.

อธิบาย: การที่พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะลวงละเมิดมิได้ หมายความว่า พระองค์ทรงไม่ต้องรับผิดชอบทางการเมือง เพราะมิได้ทรงบริหารราชการโดยตรง การรับผิดชอบแทนเป็นของคณะรัฐมนตรี และเป็นกรคงไว้ซึ่งพระเกียรติและสถานะอันทรงเกียรติในฐานะประมุขของรัฐและศูนย์รวมใจของชาติ

46. ข้อใดแสดงถึง “ประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” อย่างชัดเจนที่สุด
- พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจเต็มในการบริหารประเทศ
  - ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญ และพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ
  - รัฐบาลมาจากการแต่งตั้งโดยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
  - ศาลไม่มีอำนาจตรวจสอบกรกระทำของฝ่ายบริหาร

เฉลย: ข.

อธิบาย: ลักษณะของประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คือ การที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญ และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดินแทนพระองค์ ประเทศไทย อังกฤษ ญี่ปุ่น เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดในรูปแบบนี้ ซึ่งผสมผสาน “ประชาธิปไตย” กับ “สถาบันพระมหากษัตริย์” อย่างกลมกลืน

◆ (2) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่

➤ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- ผู้ใดเป็น “นิติบุคคล” ตามหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายความว่าอย่างไร
  - บุคคลธรรมดาที่มีอาชีพเฉพาะทาง
  - องค์กรที่กฎหมายยอมรับให้มีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา
  - กลุ่มคนรวมตัวกันแบบไม่เป็นทางการเท่านั้น
  - มรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง

เฉลย: ข.

อธิบาย: นิติบุคคลคือหน่วยทางกฎหมายที่ไม่ใช่บุคคลธรรมดา แต่กฎหมายให้มีสิทธิและหน้าที่ เช่น ห้ามซื้อขายทรัพย์สิน สิ่งฟ้อง หรือต้องรับผิดชอบตามหนี้สินของตนเองได้ เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน มูลนิธิ โดยจะต่างจากกลุ่มคนไม่เป็นนิติบุคคลซึ่งไม่อาจมีสิทธิหน้าที่แยกจากสมาชิกได้ การแยกสิทธิหน้าที่นี้สำคัญต่อความรับผิดชอบและการดำเนินคดี.

- การทำสัญญาให้เป็นโมฆะ (void) กับให้เป็นโมฆะบังคับได้ (voidable) ต่างกันอย่างไร
  - ทั้งสองคำมีความหมายเดียวกัน
  - โมฆะคือสัญญาไม่มีผลตั้งแต่ต้น ส่วนโมฆะบังคับได้เป็นสัญญาที่ยังมีผลจนกว่าจะถูกขอให้ศาลยกเลิก
  - โมฆะคือสัญญาที่ต้องพิสูจน์ต่อศาลเท่านั้น ส่วนโมฆะบังคับได้ไม่ต้อง
  - โมฆะเป็นแค่ข้อบังคับภายในบริษัทเท่านั้น

เฉลย: ข.

อธิบาย: สัญญาที่เป็น “โมฆะ” (void) ถือว่าไม่เคยมีผลทางกฎหมายตั้งแต่ต้น (เช่น ขัดกับกฎหมายหรือศีลธรรมสาธารณะ) จึงไม่มีสิทธิหรือหน้าที่เกิดขึ้น ส่วนสัญญาที่เป็น “โมฆะบังคับได้” (voidable) คือ

สัญญาที่ยังให้ผลจนกว่าจะถูกผู้หนึ่งผู้ใดขอยกเลิก เช่น เพราะบางเพราะขาดความยินยอมจากผู้ทำ หรือ ถูกข่มเหง นั่นคือฝ่ายที่ถูกละเมิดสิทธิอาจเลือกจะยืนยันหรือขอยกเลิกได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเรียกร้อง ค่าเสียหาย/การคืนสภาพเดิม.

3. หากผู้ทำสัญญาให้ความยินยอมโดยเกิดจากการถูกข่มขู่ (**duress**) ผลทางกฎหมายที่เกิดขึ้นกับสัญญา เป็นอย่างไร

- ก. สัญญาเป็นโมฆะทันทีโดยอัตโนมัติ
- ข. สัญญาเป็นโมฆะบังคับได้ ผู้ถูกข่มขู่มีสิทธิขอยกเลิก
- ค. สัญญาถูกยืนยันโดยอัตโนมัติไม่ว่ากรณีใด ๆ
- ง. สัญญาต้องถูกส่งให้ศาลไต่สวนก่อนจึงจะทราบผล

เฉลย: ข.

อธิบาย: เมื่อความยินยอมเกิดจากการถูกข่มขู่ ถือเป็นการขาดเจตนาที่แท้จริง ฝ่ายที่ถูกข่มขู่สามารถขอยกเลิกสัญญาได้ (**voidable**) ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และหากยกเลิก อาจเรียกร้องค่าเสียหายหรือคืนสิ่งที่ได้ไว้ตามหลักการทั่วไปของนิติกรรมที่บิดเบือนความยินยอม.

4. ข้อตกลงแบบใดต่อไปนี้เป็น การแสดงความประสงค์ในการทำ “นิติกรรม” (**juristic act**)

- ก. การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการระหว่างเพื่อนเรื่องขายของ
- ข. การลงลายมือชื่อในสัญญาซื้อขายที่ชัดเจนแสดงความตั้งใจจะโอนกรรมสิทธิ์
- ค. การกล่าวไว้ในใจโดยไม่ได้แสดงออกแก่บุคคลอื่น
- ง. การละทิ้งทรัพย์สินโดยไม่ระบุเจตนา

เฉลย: ข.

อธิบาย: นิติกรรมคือการแสดงเจตนาที่มุ่งให้เกิดผลทางกฎหมาย เช่น การสัญญาซื้อขาย การมอบอำนาจ การทำพินัยกรรม ซึ่งต้องเป็นการแสดงเจตนาต่อบุคคลอื่นอย่างชัดเจน (การคิดในใจไม่ถือเป็นนิติกรรม) และบางนิติกรรมต้องเป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนด (เช่น เป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อ พยาน ฯลฯ).

5. หลักความสัมพันธ์ระหว่างหนี้ (**obligation**) กับกรรมสิทธิ์ (**ownership**) คืออะไร — หากบุคคลหนึ่งชำระหนี้โดยโอนทรัพย์สินของตนให้เจ้าหนี้ โดยเจตนาเพื่อชำระหนี้ นั้น ทรัพย์สินนั้นยังคงเป็นของใครจนกว่าจะทำอะไรต่อไป?

- ก. ยังคงเป็นของลูกหนี้เสมอ
- ข. เป็นของเจ้าหนี้ทันทีที่โอนโดยมุ่งชำระหนี้ (ถ้าเจตนาโอนเป็นการชำระหนี้)
- ค. เป็นสมบัติของรัฐจนกว่าจะศาลตัดสิน
- ง. ไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์เพราะห้ามตามกฎหมายเสมอ

เฉลย: ข.

อธิบาย: เมื่อมีการโอนกรรมสิทธิ์โดยชัดเจนและมีเจตนาเป็นการชำระหนี้ ทรัพย์สินจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าหนี้ (**subject to any defect in the transfer**) ซึ่งจะยุติหน้าที่ชำระหนี้ของลูกหนี้ตามมูลค่าที่โอนนั้น อย่างไรก็ตาม หากมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบตามกฎหมายของการโอน (เช่น โอนโดยการฉ้อโกง) อาจถูกฟ้องเรียกคืนได้.

6. เวลาเป็นเหตุสำคัญในกฎหมายแพ่ง — “อายุความ” (prescription / limitation) มีผลอย่างไรต่อสิทธิฟ้องคดีเรียกรื้องหนี้
- ก. อายุความไม่มีผลใด ๆ กับคดีแพ่ง
  - ข. ถ้าหมดอายุความ ศาลจะปิดฟ้องโดยอัตโนมัติแม้โจทก์ยังยื่นฟ้อง
  - ค. อายุความเป็นอุปสรรคในการบังคับคดีเมื่อคู่ความฝ่ายจำเลยยกขึ้นเป็นการคัดค้าน
  - ง. อายุความทำให้ความผิดทางอาญาหมดอายุเสมอ

เฉลย: ค.

อธิบาย: อายุความในคดีแพ่งเป็นสิทธิที่จะยื่นคัดค้าน (defence) — หากโจทก์ฟ้องหลังหมดอายุความแต่จำเลยไม่ยกประเด็น อายุความอาจไม่ถูกนำมาพิจารณาโดยศาลโดยอัตโนมัติ ดังนั้นการยกประเด็นโดยจำเลยมีความสำคัญ อย่างไรก็ดี บางกรณีมีกฎหมายที่กำหนดว่าสิทธิบางอย่างเป็นอันยุบ (extinctive) เมื่อถึงกำหนดอายุความ เช่น สิทธิเรียกรื้องบางชนิดจะถูกตีความว่าไม่สามารถบังคับได้หลังพ้นระยะ.

7. ความแตกต่างระหว่าง “การผิดสัญญา” (breach of contract) กับ “การละเมิด” (tort / wrongful act) คือข้อใดถูกต้องที่สุด
- ก. ทั้งสองเป็นเรื่องเดียวกันโดยไม่มี ความแตกต่าง
  - ข. การผิดสัญญาคือการฝ่าฝืนหน้าที่ตามสัญญา ส่วนการละเมิดคือการกระทำที่เป็นอันตรายแก่ผู้อื่นโดยไม่จำเป็นต้องมีสัญญาระหว่างกัน
  - ค. การละเมิดมีผลเฉพาะทางอาญาเท่านั้น
  - ง. การผิดสัญญาไม่ทำให้เกิดค่าเสียหายได้

เฉลย: ข.

อธิบาย: การผิดสัญญาเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่ตกลงกันไว้ในสัญญา ซึ่งการเสียหายมักเป็นการบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาหรือเรียกค่าเสียหาย ส่วนการละเมิดเกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือผิดหน้าที่นอกสัญญาทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย (เช่น ทำร้าย ทรัพย์สินเสียหาย) ผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกรื้องค่าเสียหายได้ตามกฎหมายละเมิด.

8. ในกรณีถือสังหาริมทรัพย์ — การครอบครองยาวนาน (possession over time) อาจนำไปสู่การเป็นเจ้าของตามกฎหมายได้ ภายใต้เงื่อนไขใดบ้าง (เวลาข้อเดียวให้เลือก)
- ก. ครอบครองเพียง 6 เดือนก็พอ
  - ข. ต้องเป็นการครอบครองโดยเปิดเผย และครบตามระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติ (เช่น ครอบครองต่อเนื่องเป็นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด)
  - ค. ต้องได้กรรมสิทธิ์โดยการซื้อขายเท่านั้น
  - ง. ต้องเป็นมรดกเท่านั้น

เฉลย: ข.

อธิบาย: หลักการครอบครอง (prescription/acquisitive prescription) ต้องเป็นการครอบครองที่เปิดเผยต่อสาธารณะ ครอบครองต่อเนื่อง และครบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงอาจนำไปสู่การได้กรรมสิทธิ์ได้ (ขึ้นกับรายละเอียดว่าเป็นกรณีใด — เช่น การครอบครองโดยสุจริตหรือไม่สุจริต และระยะเวลาแตกต่างกันตามประเภททรัพย์สิน).

9. การมอบอำนาจ (power of attorney) แบบไหนจึงมีผลผูกพันแก่ผู้รับมอบอำนาจและบุคคลภายนอกได้เต็มที่

ก. มอบด้วยวาจาต่อหน้าเพื่อนเท่านั้น

ข. มอบโดยหนังสือมอบอำนาจที่แสดงเจตนา และถ้ากฎหมายกำหนดต้องมีแบบพิเศษก็ต้องเป็นไปตามแบบนั้น

ค. การมอบอำนาจไม่ต้องมีหลักฐานแต่อย่างใด

ง. มอบอำนาจแบบลับ ๆ ต่อบุคคลเดียวเท่านั้น

เฉลย: ข.

อธิบาย: การมอบอำนาจเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่งที่จะมีผลผูกพันต่อบุคคลภายนอกเมื่อแสดงเป็นหลักฐาน (หนังสือมอบอำนาจ) และหากกฎหมายกำหนดนิติกรรมชนิดนั้นต้องเป็นหนังสือหรือมีพยาน ผู้มอบต้องทำตามรูปแบบที่กำหนด มิฉะนั้นอาจไม่มีผลผูกพัน.

10. พ่อแม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายต่อการกระทำของบุตรเยาว์ในเงื่อนไขใดบ้าง

ก. พ่อแม่ไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ เสมอ

ข. พ่อแม่ต้องรับผิดชอบตามที่ศาลเห็นว่าบุตรกระทำความเสียหาย หากบิดามารดามิได้ละเว้นการควบคุมดูแลอย่างร้ายแรง (ความรับผิดชอบร่วม/หนี้)

ค. พ่อแม่จะรับผิดชอบเฉพาะเมื่อเซ็นชื่อในสัญญาของบุตรเท่านั้น

ง. พ่อแม่รับผิดชอบเฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น

เฉลย: ข.

อธิบาย: โดยหลักทั่วไป พ่อแม่/ผู้ปกครองต้องดูแลบุตร และในบางกรณีเมื่อลูกทำละเมิด ผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องต่อผู้ปกครองได้ หากผู้ปกครองละเลยการดูแลและการป้องกัน ซึ่งศาลจะพิจารณาตามเหตุผลแห่งความรับผิดชอบและสภาพการณ์ เช่น อายุของบุตร ความสามารถในการควบคุม และการละเว้นจากการป้องกัน.

11. การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอสังหาริมทรัพย์ต้องมีรูปแบบใดจึงสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งฯ

ก. พูดปากเปล่ากับเจ้าของเดิมพอ

ข. ต้องทำเป็นหนังสือโอนและจดทะเบียนในทะเบียนที่กฎหมายกำหนด (เช่น โฉนดที่ดิน) เมื่อกฎหมายกำหนดให้จดทะเบียนเพื่อความสมบูรณ์

ค. โอนโดยการส่งมอบกุญแจเท่านั้น

ง. โอนโดยประกาศในสื่อสังคมออนไลน์

เฉลย: ข.

อธิบาย: บางนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ต้องจดทะเบียน (registration) เพื่อให้เกิดผลสรรพสิทธิ์แก่บุคคลภายนอก เช่น การโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินต้องมีการโอนต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบและจดทะเบียนตามกฎหมาย มิฉะนั้นการโอนอาจไม่สมบูรณ์ต่อบุคคลภายนอกที่อ้างสิทธิหลังจากนั้น.

12. กรณี “การยอมความ” (settlement) ระหว่างคู่สัญญาก่อนฟ้องมีผลอย่างไรต่อการฟ้องร้องในภายหลัง
- ยอมความไม่มีผลใด ๆ ต่อการฟ้อง
  - หากคู่ความได้ทำข้อตกลงยุติคดีเรียบร้อยแล้ว และเป็นข้อตกลงที่ชอบด้วยกฎหมาย จะยุติข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาในเรื่องที่ตกลงได้
  - ยอมความจะมีผลเฉพาะคดีอาญาเท่านั้น
  - ยอมความทำให้คดีถูกยกเลิกโดยอัตโนมัติโดยไม่ต้องมีหลักฐาน

เฉลย: ข.

อธิบาย: ข้อตกลงยอมความระหว่างคู่สัญญา (settlement) ที่ชอบด้วยกฎหมายจะยุติข้อพิพาทตามขอบเขตที่ตกลงไว้ และเมื่อทำเป็นหนังสือ/มีการลงลายมือชื่อ อาจนำมาใช้เป็นหลักฐานในการยกเลิกการดำเนินคดีหรือยกเลิกการฟ้องได้ แต่ต้องพิจารณาขอบเขตของสิทธิที่ยอมและว่ามีการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่.

13. ใครเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกตามลำดับชั้น โดยทั่วไปเมื่อผู้ตายไม่มีพินัยกรรม

- รัฐเป็นผู้รับทั้งหมดเสมอ
- ทายาทผู้สืบสันดาน (บุตร/บุตรบุญธรรม) คู่สมรส และบิดามารดา ตามลำดับชั้นที่บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยมรดก
- เพื่อนสนิทของผู้ตายเสมอ
- ผู้ที่ประกาศตนเป็นทายาทก่อนศาล

เฉลย: ข.

อธิบาย: หากไม่มีพินัยกรรม ทรัพย์สินจะตกสู่ทายาทตามกฎหมายตามลำดับชั้นที่ประมวลกฎหมายกำหนด (เช่น บุตร/คู่สมรส/บิดามารดา/พี่น้อง ตามกฎหมายการแบ่งชั้น) โดยมีภูมิมรดกของคู่สมรสและสัดส่วนการแบ่งตามที่ระบุในกฎหมาย. (ดูรายละเอียด Book VI เรื่องมรดก).

14. ข้อใดไม่เป็นองค์ประกอบของการกระทำละเมิดที่ทำให้ต้องชดเชยค่าเสียหาย

- มีกิจการหรือต้องมีการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือบกพร่อง
- มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้เสียหาย
- ความเสียหายนั้นไม่มีความสัมพันธ์เหตุและผล (causation) กับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา
- การกระทำนั้นทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นจริง

เฉลย: ค.

อธิบาย: องค์ประกอบหลักของการละเมิดคือ (1) การกระทำผิด/บกพร่อง (2) มีความเสียหาย (3) ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการกระทำกับความเสียหาย (causation) และ (4) การกระทำมีเจตนาหรือประมาท ในตัวเลือก ข้อ ค. กล่าวว่า "ความเสียหายนั้นไม่มีความสัมพันธ์เหตุและผล" ซึ่งแปลว่าขาดองค์ประกอบสำคัญ จึงไม่เป็นกรณีละเมิด.

15. เมื่อนิติกรรมเป็น “แบบลงลายมือชื่อของพยาน” (witnessed signature) แล้วพยานภายนอกเป็นที่ ยอมรับจึงทำให้นิติกรรมนั้นมีผล — เหตุผลทางกฎหมายที่สำคัญคืออะไร
- เพื่อให้มีพยานยืนยันการแสดงเจตนาและป้องกันการปฏิเสธภายหลัง
  - เพื่อเพิ่มจำนวนกระดาศในสัญญา
  - เพื่อให้คู่กรณีต้องเสียภาษีสูงขึ้น
  - เพื่อให้การขายเป็นไปได้เร็วขึ้นเสมอ

เฉลย: ก.

อธิบาย: การมีพยานช่วยยืนยันว่าเจตนาเป็นของผู้ลงนามจริง ป้องกันการอ้างภายหลังว่าลายมือชื่อถูก ปลอม หรือไม่ได้มีเจตนา การมีรูปแบบของนิติกรรมตามกฎหมายจึงเป็นการคุ้มครองทั้งฝ่ายที่รับผิดชอบและ บุคคลภายนอก.

16. ในสัญญาซื้อขายสินค้า หากผู้ขายส่งสินค้าที่มีตำหนิ ผู้ซื้อที่มีสิทธิใดตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ผู้ซื้อไม่มีสิทธิใด ๆ ต้องยอมรับทุกกรณี
  - ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ขายซ่อม เปลี่ยนคืน หรือเรียกค่าเสียหาย ขึ้นกับลักษณะของตำหนิและเงื่อนไข สัญญา
  - ผู้ซื้อต้องจ่ายค่าปรับแก่ผู้ขาย
  - ผู้ซื้อจะเป็นผู้ถูกลงโทษทางอาญา

เฉลย: ข.

อธิบาย: ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้องให้บรรเทาเยียวยาจากผู้ขาย เช่น ขอให้ส่งของทดแทน ขอให้ลดราคาหรือขอ ค่าเสียหาย ขึ้นกับความร้ายแรงของตำหนิและข้อตกลงในสัญญา (เช่น การรับประกัน) หากตำหนิทำให้ สินค้าคลาดเคลื่อนไปจากความคาดหวังตามสัญญา ผู้ขายอาจต้องรับผิดชอบ.

17. ข้อใดเป็นหลักการสำคัญของการตีความสัญญา (interpretation of contract) ตามหลักกฎหมายแพ่งฯ
- ให้ตีความอย่างกว้างขวางที่สุดเสมอโดยไม่คำนึงถึงข้อความจริง
  - ให้ยึดที่เจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาเป็นหลัก มากกว่าการตีความตามตัวอักษร เมื่อสามารถพิสูจน์ได้
  - ให้ศาลสร้างข้อสัญญาใหม่ให้ตามความเห็นส่วนตัวของผู้พิพากษา
  - ให้ตีความโดยดูจากโฆษณาในสื่อสังคมเป็นสำคัญ

เฉลย: ข.

อธิบาย: การตีความต้องพิจารณาเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาเป็นหลัก ทั้งข้อความตัวอักษรและบริบท โดยรอบ (surrounding circumstances) อย่างไม่รัดกุม หากเจตนาที่แท้จริงไม่ปรากฏ ชุดข้อความที่ ชัดเจนในสัญญาจะถูกยึดเป็นแนวทาง.

18. หากมีข้อพิพาทเรื่องความรับผิดในสัญญาระหว่างผู้ประกอบการพาณิชย์สองฝ่าย ข้อใดเป็นขั้นตอนปกติที่ คู่กรณีควรพิจารณาก่อนฟ้องศาล
- หลีกเลี่ยงการเจรจาโดยสิ้นเชิงแล้วฟ้องทันที
  - พยายามแก้ไขโดยการเจรจา ประนีประนอม หรือใช้อนุญาโตตุลาการหรือไกล่เกลี่ยตามเงื่อนไขสัญญา ก่อน (หากมีข้อกำหนดเช่นนั้น)
  - ทำลายหลักฐานเพื่อให้คู่กรณีไม่สามารถฟ้องได้

ง. ประกาศข้อพิพาทในที่สาธารณะทันที

เฉลย: ข.

อธิบาย: ก่อนฟ้องคดี การเจรจา ประนีประนอม หรือใช้วิธีการระงับข้อพิพาทนอกศาล เช่น ไกล่เกลี่ยหรือ อนุญาโตตุลาการ เป็นแนวปฏิบัติที่สมเหตุสมผล เพราะสามารถลดค่าใช้จ่ายและเวลาการพิจารณาได้ โดยเฉพาะถ้ามีข้อกำหนดในสัญญาให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีดังกล่าว.

19. ในเรื่องของการจดทะเบียนพาณิชย์ (commercial registration) สำหรับห้างหุ้นส่วน บริษัท ข้อใด ถูกต้อง

ก. การจดทะเบียนไม่จำเป็นสำหรับทุกกิจการ

ข. กิจการบางประเภท ตามกฎหมายพาณิชย์ต้องจดทะเบียนเพื่อความชัดเจนของบุคคลนิติบุคคลและ ความรับผิดชอบ เช่น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฯลฯ

ค. การจดทะเบียนเป็นเพียงพิธีกรรมที่ไม่มีผลทางกฎหมาย

ง. การจดทะเบียนทำให้บุคคลกลายเป็นเจ้าของทรัพย์สินทั้งหมดของบริษัทโดยอัตโนมัติ

เฉลย: ข.

อธิบาย: การจัดตั้งนิติบุคคลบางประเภทต้องมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย เช่น การจดทะเบียนบริษัท จำกัดหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด เพื่อให้เกิดสถานภาพนิติบุคคลและกำหนดความรับผิดชอบของผู้ก่อการตาม ข้อบังคับของกฎหมายพาณิชย์และประมวลกฎหมายแพ่ง.

20. ข้อใดกล่าวถึงหลักการ “ความรับผิดจำกัด” (limited liability) ของผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดได้ถูกต้องที่สุด

ก. ผู้ถือหุ้นทุกคนต้องรับผิดชอบเท่ากันเต็มจำนวนของหนี้บริษัทเสมอ

ข. ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดจำกัดตามจำนวนหุ้นที่ตนชำระค่าหุ้นเท่านั้น (ยกเว้นกรณีผิดกฎหมายหรือ ประกัน)

ค. บริษัทจำกัดไม่มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ใด ๆ

ง. ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเพียงด้านภาษีเท่านั้น

เฉลย: ข.

อธิบาย: หลักการบริษัทจำกัดคือผู้ถือหุ้นมีความรับผิดจำกัดตามจำนวนหุ้นหรือจำนวนเงินที่ตนยังต้อง รับผิดชอบ (paid-up capital) แต่หากมีการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น การฉ้อฉลหรือเจตนาปลอม แผลง ผู้ถือหุ้นหรือกรรมการอาจถูกฟ้องดำเนินคดีหรือรับผิดชอบเขตความจำกัดได้ตามหลักกฎหมาย.

21. ในการบังคับคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหาย ข้อใดเป็นหลักการสำคัญเกี่ยวกับการพิสูจน์ค่าเสียหาย

ก. ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ความเสียหายใด ๆ

ข. ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ความเสียหายและความเชื่อมโยง (causation) ระหว่างการกระทำของจำเลยกับ ความเสียหาย และนำเสนอหลักฐานแสดงมูลค่าความเสียหาย

ค. ศาลกำหนดค่าเสียหายตามอำเภอใจโดยไม่ต้องดูหลักฐาน

ง. ค่าเสียหายต้องเป็นจำนวนเงินเสมอ ไม่สามารถเรียกร้องการบูรณะหรือการคืนสภาพเดิมได้

เฉลย: ข.

อธิบาย: ผู้เสียหายมีหน้าที่พิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้น และความสัมพันธ์สาเหตุ-ผลระหว่างการกระทำ

ของจำเลยกับความเสียหายนั้น รวมถึงหลักฐานเพื่อประเมินมูลค่าค่าเสียหาย (เช่น ใบเสร็จ ประมาณราคา การสำรวจ) ศาลจะพิจารณาตามพยานหลักฐาน.

22. พินัยกรรมแบบใดตามหลักกฎหมายแพ่งฯ ที่มักจะต้องทำเป็นหนังสือลายลักษณ์อักษรและมีพยานหรือการรับรองเพื่อให้มีผลตามกฎหมาย
- ก. พินัยกรรมที่ผู้ทำเขียนด้วยลายมือและลงชื่อ (holographic) หรือพินัยกรรมที่ทำต่อหน้าพยานตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด
- ข. พินัยกรรมต้องทำด้วยวาจาเท่านั้น
- ค. พินัยกรรมที่ทำในสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นหลักฐานแน่นอนเสมอ
- ง. พินัยกรรมต้องประกาศในหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวเท่านั้น

เฉลย: ก.

อธิบาย: พินัยกรรมมีหลายรูปแบบ เช่น พินัยกรรมที่เขียนด้วยลายมือของผู้ทำและลงวันที่ รวมทั้งพินัยกรรมที่ทำต่อหน้าพยานตามแบบที่กฎหมายกำหนด เพื่อป้องกันการโต้แย้งและให้แน่ใจว่าเป็นเจตนาที่แท้จริงของผู้ทำ จึงมักมีกฎรูปแบบเพื่อความชัดเจน.

23. ข้อใดเป็นกรณีที่ศาลอาจสั่งให้มีการคืนสภาพเดิม (restitution) แทนการให้ชดใช้ด้วยเงินจำนวนหนึ่ง
- ก. กรณีที่เงินไม่สามารถเยียวยาความเสียหายได้อย่างสมบูรณ์ เช่น การยึดคืนทรัพย์สินที่ถูกยกยอก หรือคำสั่งให้ส่งมอบทรัพย์สินคืน
- ข. ศาลไม่สามารถสั่งคืนของได้ในสภาพกฎหมายใดๆ
- ค. ศาลจะสั่งคืนเฉพาะเมื่อเป็นคดีอาญาเท่านั้น
- ง. ศาลจะสั่งคืนได้ก็ต่อเมื่อจำเลยยอมรับผิดเท่านั้น

เฉลย: ก.

อธิบาย: ศาลสามารถสั่งให้คืนสภาพเดิม (เช่น คืนทรัพย์สิน ส่งมอบคืน หรือยกเลิกนิติกรรม) เมื่อการชดใช้ด้วยเงินไม่เพียงพอต่อการแก้ไขความเสียหายหรือเพื่อคืนสภาพให้ผู้เสียหายเหมือนเดิม การสั่งเช่นนี้เป็นมาตรการเยียวยาทางแพ่งที่ศาลใช้ตามดุลยพินิจและตามหลักการความยุติธรรม.

24. นายदनัยยืมเงินจากนายกิตติจำนวน 200,000 บาท โดยตกลงว่าจะคืนภายใน 6 เดือน แต่ไม่มีการทำสัญญาเป็นหนังสือ ต่อมาเมื่อครบกำหนด นายदनัยไม่ยอมคืนเงิน นายกิตติฟ้องศาลเรียกเงินคืน นายदनัยอ้างว่า “สัญญายืมเงินไม่เป็นลายลักษณ์อักษรจึงฟ้องไม่ได้” ข้ออ้างนี้ถูกหรือไม่
- ก. ถูก เพราะสัญญายืมเงินเกิน 2,000 บาทต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ
- ข. ถูก เพราะกฎหมายกำหนดให้สัญญาเงินกู้ทุกกรณีต้องทำเป็นหนังสือ
- ค. ไม่ถูก เพราะสัญญายืมเงินมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่ส่งมอบเงิน
- ง. ไม่ถูก เพราะคู่สัญญาเพียงมีเจตนาเป็นพอ

เฉลย: ค. ไม่ถูก เพราะสัญญายืมเงินมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่ส่งมอบเงิน

อธิบาย: ตามแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญายืมใช้เงินมีผลสมบูรณ์เมื่อส่งมอบเงินแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่จะนำไปฟ้องร้อง ซึ่งผู้ให้กู้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือเพื่อพิสูจน์ในศาล แต่ไม่ได้ทำให้สัญญาเป็นโมฆะ ดังนั้นนายกิตติสามารถฟ้องได้ เพียงต้องมีพยานหรือหลักฐานอื่นประกอบ เช่น สลิปโอนเงินหรือพยานบุคคล

25. นางรจนาให้เพื่อนยืมทองคำแท่งหนึ่งเพื่อใช้ประดับงานแต่งงาน โดยตกลงว่าจะคืนหลังงาน 1 วัน การยืมนี้เป็นสัญญาประเภทใด
- สัญญาให้ยืมใช้สัสิ่ง
  - สัญญาให้ยืมใช้สิ่งของ
  - สัญญาเช่า
  - สัญญาฝาก

เฉลย: ข. สัญญาให้ยืมใช้สิ่งของ

อธิบาย: การให้ยืมสิ่งของที่ไม่สิ้นเปลืองเมื่อใช้ เช่น เครื่องประดับ เสื้อผ้า หรือทองคำ เรียกว่า “สัญญาให้ยืมใช้สิ่งของ” (Commodatum) ผู้ยืมต้องคืนของเดิมในสภาพเดิม ไม่ใช่ของแทนหรือมูลค่าเท่ากัน

26. นายพจน์ฝากรถยนต์ไว้ที่อู่ของนายโสภณเพื่อซ่อม โดยไม่ได้ระบุค่าฝาก ต่อมาอู่ถูกโจรขโมยรถไป นายโสภณต้องรับผิดชอบหรือไม่
- ต้องรับผิดชอบ เพราะเป็นผู้รับฝากทรัพย์สิน
  - ต้องรับผิดชอบ เพราะไม่ดูแลตามสมควร
  - ไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะเกิดเหตุสุดวิสัย
  - ไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะเป็นการฝากโดยมีค่าตอบแทน

เฉลย: ข. ต้องรับผิดชอบ เพราะไม่ดูแลตามสมควร

อธิบาย: หลักว่า “ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์ในการดูแลทรัพย์สิน” แม้อาจมีเหตุขโมย แต่หากพิสูจน์ได้ว่าผู้รับฝากละเลย เช่น ไม่ล็อกประตู หรือไม่มีระบบรักษาความปลอดภัย ก็ยังต้องรับผิดชอบ เพราะเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่

27. นายธีระตกลงขายบ้านให้นายประสิทธิ์สรในราคา 3 ล้านบาท โดยมีเพียงการพูดคุยตกลงกันทางโทรศัพท์ โดยไม่มีเอกสารใด ๆ การขายนี้มีผลผูกพันตามกฎหมายหรือไม่
- มีผลสมบูรณ์เพราะเป็นการตกลงกันแล้ว
  - ไม่มีผล เพราะการขายอสังหาริมทรัพย์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน
  - มีผลเพียงในทางใจ แต่ยังไม่ผูกพันตามกฎหมาย
  - ถูกทั้งข้อ ข และ ค

เฉลย: ง. ถูกทั้งข้อ ข และ ค

อธิบาย: บัญญัติชัดเจนว่าการขายอสังหาริมทรัพย์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ การตกลงทางโทรศัพท์แม้มีเจตนาซื้อขายจริง แต่ไม่ผูกพันตามกฎหมาย ดังนั้นแม้จะตกลงใจได้ แต่ไม่อาจบังคับได้ในทางกฎหมาย

28. นายชาญให้ยืมเงินนายเดช 100,000 บาท โดยตกลงดอกเบี้ยร้อยละ 30 ต่อปี การตกลงนี้มีผลเพียงใด
- ใช้ได้ทั้งหมด
  - เป็นโมฆะทั้งหมด
  - ใช้ได้แต่จำกัดดอกเบี้ยสูงสุดตามกฎหมาย
  - เป็นโมฆียะ